

סֵפֶר בְּרֵאשִׁית

פְּרֻשֵׁת בְּרֵאשִׁית

פְּקוּדָא דְּאֵתְקִינִים עֲלֵמָא. כְּתִיב (תהלים לג, ו) 'בְּדַבַּר ה' שְׁמַיִם נִעֲשׂוּ', וְעוֹלָם הַדְּבֹרִי נִקְרָא 'רֵאשִׁית' וְנִקְרָא 'יְרֵאָה'. נִדְעָה פְּרוּשׁ הַאֲרִי עַל פְּסוּק (שם קמה, יג) 'מְלָכוֹתַי מְלָכוֹת כָּל עֲלָמִים', וְהִבֵּן:

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. הִנֵּה אֵיִתָּא בְּזֵהר (ח"א יא:)^א יְרֵאָה אֵתְקִינֵי רֵאשִׁית עַל דְּרָךְ 'רֵאשִׁית חֲכֵמָה יְרֵאָת ה'' (תהלים קיא, י), 'יְרֵאָת ה' רֵאשִׁית דְּעַת' (משלי א, ז), וְעַל

◆ ציונים ומקורות ◆

עוֹשִׂיהֶם תְּהִילַתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד, 'רֵאשִׁית חֲכֵמָה' הָאֵי קְרָא חֵבִי מִבְּעֵי לִיָּה סוֹף חֲכֵמָה יֵרֵאָת ה' בְּגִין ד'יֵרֵאָת ה'' סוֹף חֲכֵמָה אֵיִהִי, אֲלֵא אֵיִהִי רֵאשִׁית לֵאעֲלָה לְגוֹ דְּרַגָּא דְּחֲכֵמָתָא עֵילָאָה וְכוּ'. וּבְפִי הַסּוּלָם: 'שׂוֹאֵל, מִקְרָא זֶה הִיָּה צִרִיךְ לֹמַר סוֹף חֲכֵמָה יֵרֵאָת ה'. כִּי יֵרֵאָת ה' הוּא סוּד מְלָכוֹת שְׁהִיא סוֹף חֲכֵמָה. וּמְשִׁיב, אֲלֵא הִיא מְלָכוֹת רֵאשִׁית לְהִיכְנֵס לְתוֹךְ מִדְּרַגַת הַחֲכֵמָה הַעֲלִיוֹנָה. וְרֵאָה מֵאוּרֵי אֹר אֹת הַרִי"ש סִי ג עֵרַךְ רֵאשִׁית. ה. ע"ע לְהֵלֵן ד"ה אֲבַל כֵּאֵן שְׁהוֹזְכִיר: 'עֵיקַר בְּרִיאַת עוֹלָם לְהֵרֵאָת מְלָכוֹתוֹ, עַל דְּרָךְ 'מְלָכוֹתַי מְלָכוֹת כָּל עוֹלָמִים' כַּמְבֹאֵר בְּכַתְבֵי הָאֲרִי ז"ל. וְע"ע לְהֵלֵן פֶּר' קוֹרַח ד"ה וּפִירוּשׁ לְדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים: 'כְּנֻדָּע שְׁפִירוּשׁוֹ בְּסַפְרִים 'מְלָכוֹתַי מְלָכוֹת כָּל עוֹלָמִים' ר"ל כָּל מִדְּרַגּוֹת יִכּוֹל לְהִיקְרָא קוֹדֵם בְּרִיאַת עוֹלָם, רַק מִדְּרַגַת מְלָכוֹת אֵיִנוּ נִקְרָא, כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֵא עִם, רַק עַל יַד בְּרִיאַת עוֹלָם. וְרֵאָה עִמָּךְ הַמֶּלֶךְ שְׁעַר שְׁעוֹשֵׁי הַמֶּלֶךְ פֶּא: 'יִתְבַּרַךְ שְׁמוֹ הַגְּדוֹל, קוֹדֵם כָּל דְּבַר עֲלֵה בְּרִצּוֹנוֹ הַפְּשׁוּט לְבִרּוּא הַעוֹלָמוֹת, כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֵא עִם, שְׁנֵאֵמֵר (מְשִׁלֵּי יד, כח) 'בְּרֹב עִם הַדְּרַת מֶלֶךְ'. וְע"ע אֹר הַמֵּאִיר פֶּר' עֵקֶב ד"ה וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל: 'כְּבֵר נֻדָּע מְסַפְרִים, אֲשֶׁר כָּלְלוּ

א. 'בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים' הַדָּא הִיא פִּיקוּדָא קְדַמָּא דְּכוּלָּא וְאֵיקְרֵי פִּיקוּדָא דָּא 'יֵרֵאָת ה'' דְּאֵיקְרֵי 'רֵאשִׁית' דְּכַתִּיב 'רֵאשִׁית חֲכֵמָה יֵרֵאָת ה'', 'יֵרֵאָת ה' רֵאשִׁית דְּעַת. בְּגִין דְּמִילָה דָּא רֵאשִׁית אֵיקְרֵי, וְדָא אֵיִהִי תְרַעָא לֵאעֲלָא גוּ מְהִימְנוּתָא, וְעַל פִּיקוּדָא דָּא אֵתְקִינִים כָּל עֲלָמָא. ב. רֵאָה שְׁעַר מֵאֵמֵרֵי רֵשְׁבִי פֶר' בְּרֵאשִׁית: 'זֹהוּ פִירוּשׁ הַפְּסוּק 'בְּדַבַּר ה' שְׁמַיִם נִעֲשׂוּ', כִּי בְּמְלָכוֹת הַנִּקְרָאָת 'דְּבַר ה'' כְּנֻדָּע נִתְלַבְּשׁוּ הַשָּׁמַיִם. וְע"ע תְּנִיא אֲגַרַת הַקְּדוּשׁ סִי כַּה ד"ה וְהִנֵּה נֻדָּע: 'נֻדָּע לִיּוֹדְעֵי חֵן כִּי 'דְּבַר ה'' נִקְרָא בְּשֵׁם שְׁכִינָה בְּלִשׁוֹן רִז"ל וְכוּ', וּבְלִשׁוֹן הַמְּקוּבָלִים נִקְרָא בְּשֵׁם מְלָכוֹת, עַל שֵׁם (קְהֵלָת ח, ד) 'דְּבַר מֶלֶךְ שְׁלִטוֹן', כִּי הַמֶּלֶךְ מְנַהֵג מְלָכוֹתוֹ בְּדִיבּוּרוֹ, וְעוֹד טַעֲמִים אַחֲרֵים יוֹדְעִים לִיּוֹדְעֵי חֵן. ג. עֵיין תִּיקוּז' קְלוֹ. פֶּרְדַס רִימּוֹנִים שְׁעַר עֵרְכֵי הַכִּינּוּיִים פֶּד עֵרַךְ דִּיבּוּר: 'דִּיבּוּר הוּא הַשְׁכִּינָה, מְלָכוֹת'. אֹהֵב יִשְׂרָאֵל פֶּר' דְּבָרִים ד"ה דְּהִנֵּה יוֹדְעֵי: 'יּוֹדְעֵי כִּי יִשְׁנוּ עוֹלָם הַקְּדוּשׁ הַנִּקְרָא 'עוֹלָם הַדִּיבּוּר' וְכוּ', וְהוּא בְּחִינַת מְלָכוֹתָא קְדִישָׁא בְּסוּד 'מְלָכוֹת פֶּה' (תִּיקוּז' ז). ד. עֵיין תִּיקוּז' עוֹ. 'יֵרֵאָת ה'' דָּא שְׁכִינַתָּא מְלָכוֹת קְדִישָׁא. וְע"ע זֹה"ק ח"א ז: 'בְּרֵאשִׁית' רַבִּי חֵיִיא פִּתַח 'רֵאשִׁית חֲכֵמָה יֵרֵאָת ה' שְׁכָל טוֹב לְכָל

עיקר המלכה
ע"י צמצום
הדיבור שע"ז
יודעים עבדי
המלך רצונו
ונקיימים אותו

וְלִהְיֶהֱתִיק הָעֵינָן, נוֹדַע כִּי עָקֵר מִשְׁפֵּט
הַמְּלוּכָה וְנוֹדַע כְּשֶׁעָבְדוּ
עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ, אָף כֹּל זְמַן שֶׁהִמְלִיךְ חוֹשֵׁב
בְּמַחְשָׁבָה וְאָף שֶׁמוֹצִיא הַמַּחְשָׁבָה יוֹתֵר
וּמוֹצִיא קוֹל אָף עַל פִּי כֵן לֹא נוֹדַע וְלֹא
נִתְגַּלָּה לְעָבְדָיו וְאֵין יוֹדְעִין לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ,
רַק כְּשֶׁמוֹצִיא הַמְּלִיךְ מַחְשָׁבָתוֹ בְּקוֹל
דְּבוּר אֲזוּ יוֹדְעִין עָבְדָיו מֵה שֶׁבִּלְבַב הַמְּלִיךְ

וְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ, נִמְצָא עָקֵר הַמְּלוּכָה נִתְגַּלָּה
עַל יְדֵי צְמֻצוֹם הַדְּבוּר, וְהִבֵּן:

וְזֶה שֶׁכָּתוּב 'בְּרָאשִׁית' הוּא עוֹלָם הַיְרֵאָה
וְעוֹלָם הַדְּבוּר 'בְּרָא' כּו', כִּי עָקֵר
בְּרִיאַת עוֹלָמִים הָיָה עַל יְדֵי הַדְּבוּר, וְהִבֵּן:

אוּ יֵאָמֵר כִּי נוֹדַע כִּי עָקֵר בְּרִיאוֹת
עוֹלָמוֹת הָיָה עַל יְדֵי הַצְּמֻצוֹם בְּסוּד
'הַמְתַּנְשֵׂא מִימֹת עוֹלָם', וְנוֹדַע כִּי שֶׁשֶׁ

בריאת העולם
ע"י הדיבור

היראה והדיבור
מורים על
'צמצום' ועל
ידם היתה
עיקר הבריאה

◆ ציונים ומקורות ◆

של מלך כו', כן על ידי מידת מלכות שהוא
בחינת דיבור נבראו כל העולמות, 'בדבר ה'
שמים נעשו'. וע"ע אורח לחיים פר' צו ד"ה א"י
צו: 'מחשבת המלך אין להבין, רק מה שיצא מפיו
הוא דבר המלך בזה מנהיג מלכותו, ועל כן נקרא
הדיבור מידת מלכות יראה' וכו'. ז. ברכת יוצר
אור. ועיין מאמר יונת אלם פ"א: 'כשעלה ברצון
המלך המרום לבדו מאז לברוא את העולם
להטיב את ברואיו שיכירו את גדולתו ויזכו
להיות מרכבה לשכינת עוזו להידיבק בו יתברך
ויתרומם שמו לעד אז מאורו שהוא שמו הקדמון
כקדמותו והוא רצונו שזכרנו המאיר עד אין
תכלית צמצם וקבץ מיניה וביה בסוד 'המתנשא
מימות עולם' וכו'. וע"ע אור המאיר פר' נצבים
ד"ה או יאמר אתם: 'אנו אומרים 'המלך המרום
לבדו מאז המשובח והמפואר והמתנשא מימות
עולם', והכוונה טרם שנתפשטו ימות עולם שאנו
בהם היה הוא ושמו סתום ואין עילה להשיג
עילתו, ונקרא אז רק בתואר 'המרום' היות
שהוא מרום על כל רמים, מה שאין כן לאחר
שנתלבש אלופו של עולם בו' ימי הבנין
ונשתלשלו ממדרגה למדרגה עד עולם עשיה,
משתנים תואר שמותיו וכינויו מצד פעולותיו,
ולערך הפעולות ככה נקרא בשם, אם נוהג עם
בריותיו במידת החסד נקרא אל, ובמידת
הרחמנות נקרא רחום וחנון, וכדומה ממידותיו
הקדושים שמתלבש בהם לצורך עם קרובו
ישראל, ולפעמים נקרא 'משובח', ולפעמים נקרא
'מפואר', ולפעמים 'מתנשא' לערך פעולותיו
שנוהג עם בריותיו, מעתה תאיר עיניך שאנו
אומרים 'המלך המרום לבדו מאז', כלומר קודם

המידות אנו יכולים לתאר אצלו יתברך
בעצמותו כי אם מידת המלכות כי אין מלך בלא
עם, וזאת הגורמת צמצומו יתברך וברא כל
העולמות, על שם הכתוב 'מלכותך מלכות כל
עולמים'. וע"ע אוהב ישראל פר' לך ד"ה מקדם:
'ידוע מכתבי קודש האר"י ז"ל 'ה' מלך גאות
לבש' (תהלים צג, א), היינו כי קודם שהאציל וברא
ויצר ועשה הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא את
העולמות היו כל הכוחות הקדושים וכל
התוארים והמידות כלולים בעצמותו יתברך
ויתעלה בסוד 'ימי קדם', ועיקר הרצון שעלה
לפניו ית"ש להאציל ולברוא את העולמות היה
מחמת תואר מלכות כי אין מלך בלא עם, וזהו
גרם הרצון לפניו ב"ה וב"ש להאציל ולברוא את
העולמות. וזהו 'ה' מלך גאות לבש' היינו להיות
שעלה ברצונו הפשוט המצוחצח והוך להיות לו
תואר מלכות ואין מלך בלא עם, לזאת לבש
לבוש הגאות, 'גאות' עולה מספר ת"י נימין
קדישין וברא את העולמות'. וע"ע שם פר' בא
ד"ה ועפ"ז יתבאר מה שאיתא בתיקוני. ליקוטי
מורה"ן ח"א סי' עח ד"ה ויתן. ו. ע"ע מאור
עינים פר' מצורע ד"ה ואמרו רז"ל: 'כתיב 'בדבר
ה' שמים נעשו', שכל העולמות וכל הברואים
נבראו בדיבור, בכ"ב אותיות התורה, שהוא
נקרא מלכות שמים, כי כשהמלך אינו מדבר אין
יודעים לעשות רצונו וכשמדבר נתגלה רצונו,
והוא מלכות שמים'. וע"ע אור הגנוז לצדיקים
פר' תרומה ד"ה ויקחו: 'ברא הקב"ה את העולם
והוציא הדיבור שהוא מידת המלכות על ידי
עשר מדרגות שכולם היו מחשבות, וכמו שאי
אפשר לעבדי המלך בשר ודם לידע מחשבתו